

LÄÄNE-HARJU

VALLA LEHT

OKTOOBER 2019 | NR 9 (20)

WWW.LAANEHARJU.EE | WWW.FACEBOOK.COM/LAANEHARJUVALD

UUS HARIDUSAASTA ARVUDES

» Kuidas on alanud aasta valla koolihariduse töös ja millised on edusammud, sellest lk 3.

EESTIT LÄTIGA ÜHENDAV RANNIKUMATKARADA ON AVATUD

» Septembri keskpaigas toimus Häädemeeste vallas Lapanina hotellis Eesti-Läti ranniku matkaraja projekti lõpu-konverents ja 1200 km pikkuse matkaraja avamine. lk 4

KRIISIDEKS VALMISOLEK LOOB ELANIKELE TURVATUNDE

» Kuidas toimida kriisi- ehk hädaolukorra puhul ja milline peab olema vallapoolne tegevusplaan ja teavitustöö, sellest lähemalt lk 6.

„Mind huvitab kogemuslik ja praktiline pool, kuidas inimene jõuab Jumalani. Soovin aidata inimestel seista seal, kus nad on, ja vaadata ka teises suunas,“ ütleb Harju-Madise kirikuõpetaja **Reet Eru**.

Kaitseväge Klooga harjutusvälja eest saab vald rahasüsti

Egle Kaur
ajaleht@laaneharju.ee

» 18. septembril kogunesid üheksa omavalitsuse juhid Kaitseväge keskpõlügeni keskuses Kuusalu vallas Tõreska külas, et sõlmida Kaitseministeeriumiga riigikaitseliste väljaõppealade kasutamist puudutav heade kavatsuste kokkulepe.

Kaitseväge harjutusväljad

Harjutusväljadel korraldatakse kaitseväge üksuste taktikalisi ja laskeharjutusi ning lõhketöid, katsetatakse relvi, lahingumooni ja tehnikat. Eestis on selliseid alasid seitse – Kaitseväge keskpõlügen, Nursipalu, Sirgala, Kikepera, Klooga, Männiku ja Soodla harjutusväljad. Need jäävad üheksa omavalitsuse territooriumile: peale Lääne-Harju valla ka Anija, Kuusalu, Rõuge, Saarde, Saku, Tapa ja Võru vald ning Narva-Jõesuu linnas.

Kaitseminister Jüri Luige ja omavalitsusjuhtide allkirjad saanud heade kavatsuste kokkulepe sündis vajadusest teha konstruktiivset koostööd riigikaitseliste väljaõppealade kasutamisel ja arendamisel. Ühelt poolt on vaja edendada vabariigi kaitsevõimet, teisalt tuleb seejuures arvestada kohalike elanike huvid ja ümbritseva keskkonnaga. Minister Jüri Luik rõhutas leppe sõlmimisel riigikaitse ja harjutusalade olulisust väikeriigi: „Pole mõtet relvaldel, kui meie kaitsevälased ei saa nendega harjutada. Kui üks kord midagi juhtub, ei piisa sellest, et relvad on lihtsalt olemas“. Kaitseministri sõnul hinnatakse koostööd kohalike omavalitsustega väga kõrgelt, mille üheks väljenduseks on ka sõlmitud heade kavatsuste lepe.

Kohalikud huvid versus riigikaitse

Omavalitsustele ja elanikkonnale toob kaitseväge tegevus paratamatult kaasa ebamugavusi. Peamiselt tekitavad kohalikes pahameelt harjutuste müra ning liikumiskiirangud ja -keelud. Sageli paikneb harjutusväli n.-ö.

Kuusalu vald, mille territooriumil asub Kaitseväge keskpõlügen, saab Kaitseministeeriumilt aastas toetust 142 160,88 eurot. Toetuse suurus on seotud harjutusvälja eest tasutava maamaksuga.

magusal metsamaal, mis meelitab sinna uitajaid ja seenele-marjule, kuid harjutuste ajal on metsas viibimine ohtlik. Rahulolematuseks annab vahel põhjust ka kaitseotstarbelistel maadel toimuv arendustegevus.

Omavalitsuse jaoks on üks murekohti teede korrashoid. Pahatihti jäävad kohalikud teed jõukatsumises kaitseväge raske- tehnikaga kaotajaks ja lagunevad.

Kaitseministeeriumiga sõlmitud kokkuleppes nähakse valdadele ette kompensatsioon kaitsepolügoonide negatiivse mõju leevenduseks.

Head kavatsused kirjutati lepingusse

Lääne-Harju valla ja kaitseministeeriumi vahel sõlmitud Klooga harjutusvälja puudutav leping hõlmab harjutusväljaga seotud küsimuste õigeaegset lahendamist, selleks teavitavad pooled üksteist kavandatavast tegevusest võimalikult vara. Harjutusvälja arendamiseks vajalike kinnistute omandamisel tagab ministeerium kinnistu omanikele õiglase ja kohe

seadusjärgse hüvitise. Era- ja kohalikele teedele riigikaitse tegevusega põhjustatud kahju tuleb ministeeriumil kõrvaldada. Harjutusväljal toimuva tutvustamiseks korraldab ministeerium kohalikele elanikele avalikke üritusi, kaasates omavalitsuse esindajaid.

Kokkuleppe järgi toetab ministeerium alates järgmisest aastast kuni 2023. aastani Lääne-Harju valda sihtotstarbeliselt aastas 9752 euroga. 2019. aastal on toetussumma 4876 eurot.

Lääne-Harju vallavanem Jaanus Saat on seisukohal, et mi-

“*Peamiselt tekitavad kohalikes pahameelt kaitseväge harjutuste müra ning liikumiskiirangud ja -keelud.*”

Omavalitsuste juhid ja kaitseminister Jüri Luik loovad kätt, et koostöös edendada nii Eesti kaitsevõimet kui ka valdade elukeskkonda.

ke- ja demineerimistöde korral. Harjutuste kohta informatsiooni saab infotahvlitelt harjutusvälja ümbruses. Tahvlitel on harjutusvälja skeem, ala tähistamise ja sulgemise kord ning kasutamise graafik, samuti vastutava isiku kontaktandmed. Harjutusvälja kasutusgraafik avaldatakse ka valla elektroonilistes infokanalites.

Probleemid kummagi mätta otsast

Eesti Kaitseväge toetuse väejuhatuse harjutusväljade teenistuse kommunikatsiooninõunik Hanna Heinurme sõnul on Klooga harjutusväli hea ja universaalne väljaõppekeskkond, mida kasutavad peale erinevate kaitseväge üksuste nii Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet kui ka Kaitseliit. „Alal korraldatakse nii lõhkamis- kui ka laskeharjutusi erinevatest relvadest. Samuti toimuvad üksuste taktikalised harjutused, mille hulka kuuluvad nii linnalahingu kui ka metsamaastikul peetavate lahingute elementid, pioneeride õpe, lahingumeditatsiooni harjutused ja muu drill.

Läheduses elavatele inimestele on tõenäoliselt kõige kuuldamavad ning vahel ka häirivad just lõhkamised ning laskmised tankitõrjerelvadest, võib-olla ka käsigranaatide viskeharjutused, mis põhjustavad kõige suuremat müra. Harjutusvälja põhjaosas

kasutatakse taktikaharjutustel paukpadroneid ja lõhkepakette, mille müra võib kostuda lähimate elamuteni“, kirjeldab Hanna Heinurm väljaõpet.

Kaitseväge andmetel tuleb kaebusi põhiliselt just müra kohta, normide piiresse jääva müra kohta tehakse pöördumisi keskmiselt mõnel korral aastas. Reeglina kerkib müraprobleem kohalike jaoks üles siis, kui valitsevad soodustavad ilmastikutingimused – müra levimist mõjutavad nii tuule suund, madal pilvisus kui ka muud tegurid.

Hanna Heinurm toob välja valukohti ka harjutusvälja poolt vaadatuna: „Tuleb ette, et inimesed toovad loodusesse ja ka harjutusväljadele oma prügi. Samuti on inimesi, kes käivad harjutusväljal mootorsõidukitega lõbusõitu tegemas, hoolimata kiiruspiirangutest, ohutusnõuetest, teetõketest või looduskeskonnast. Muuhulgas leidub Klooga harjutusväljal ka külalisi, kes lausa harjutuste ajal padrunihülsse korjamas käivad, et need vanametallina maha müüa, takistades sellega õppuste läbiviimist. Kõigil õppustel on äärmiselt oluline tagada nii osalejate kui ka kõrvaliste isikute turvalisus. Harvad ei ole juhused, kus lõhutakse harjutusvälja piiritähistust, piirdeaedasiid ning muud inventari.“

Piirangud tagavad ohutuse

„Just ohutuse kaalutlusel piiratakse aeg-ajalt kõrvaliste isikute liikumist harjutusväljadel. Eriti kriitilise tähtsusega on ohutuse tagamine liikumiskiirangutega laske- ja lõhkamisharjutuste puhul, mil vaele ajal vales kohas olles võivad tagajärjed olla küllaltki tõsised,“ selgitab Hanna Heinurm.

Kaitseväge harjutusväljade teenistus paneb kõigile harjutusvälja külastavatele inimestele südamele, et väljaõppealadel liikudes tuleb alati järgida nõutud korraldusi. Klooga harjutusvälja arendamise järgmisel, 2020. a algaval etapil asutakse ehitama laskevälja ohutusvalli.

Arvo Pärdi keskus Rohelise Valla seminar

» Neljapäeval, 17. oktoobril toimus Arvo Pärdi keskus esimest korda Rohelise Valla seminar, mis otsis vastust küsimusele, kuidas liikuda kogukonnas kui tervikuna jätkusuutlikuma elukorralduse poole.

Seminari avakõneleja oli president Kersti Kaljulaid. Lääne-Harju vald on otsustanud luua ja järk-järgult ellu rakendada rohelisel mõtteviisil põhineva elu-

ja töökeskonna mudeli. Kogukondlikku algatust koondnimega „Roheline vald“ veab eest initsiatiivgrupp, kuhu kuulub nii kogukonna eestvedajaid, ettevõtjaid kui ka eri valdkondade eksperte.

Ühine soov on, et terve Lääne-Harju vald oleks puhas, nutikad lahendusi kasutav, loodus- ja inimsõbralik elukeskkond nii lähemas kui kaugemas tulevikus

ning koosloome kaudu arendatav omavalitsus.

Inspiratsiooniseminaril astusid lavale ökoloog Mihkel Kangur, jäätmehoolduse ja ringmajanduse praktik ning ekspert Margus Vetsa, keskkonnasotsioloog ja vanemteadur Kati Orru ning tehnoloogia- ja innovatsiooniekspert Katrin Männik. Neile lisaks osales aruteludes ettevõtjaid ehituse, ener-

geetika ja IT valdkonnast, sinise majanduse asjatundjaid. Kuulda sai edulugusid Eesti erinevaist paigust. Seminari modereeris Teaduspargi Tehnopol rohetehnoloogia valdkonna juht Ragmar Saksing.

President Kersti Kaljulaid: hoovad rohepöörde tegemiseks on eelkõige kohalikul tasandil.

JUHTKIRI

Kuhu raha kaob ja miks seda kunagi piisavalt pole?

Külli Tammur,
volikogu esimees

» Oma pere peale mõeldes oskab meist vast igapäev läbi viia lihtsamat eelarvestamist. Perel on tulupool: pereliikmed käivad tööl, lapsed saavad lastetoetust, eakamad pensionit, vahel saadakse era- korralist toetust või müüakse maha näiteks lapsele väikeseks jäänud jalgratas. Samuti on kulupool: püsilulud eluasemele, transpordile ja toidule, vahel tahaks käia kontserdil või reisil. On ka suuremaid ühekordseid kulusid, näiteks talvrehvidele või küttepuudele. Tuleb ette ootamatusi, näiteks läheb külmkapp katki, mis võib tähendada, et reisileminek lükkub edasi või jääb sootuks ära. Või tuleks ehk investeerida ja aknad ära vahetada, et väheneks küttekulud? Võiks ju laenu võtta, aga siis tuleb intresse maksta ja sellega suurenevad omakorda püsilulud. Mõtlemisainet jagub.

Valla eelarve koostamine ei erine tegelikult kuigivõrd pere eelarve planeerimisest, lihtsalt mahud on pisut suuremad ja teemad ring laiem. Laekuvad tulud, eraldised ja toetused, aga on ka jooksvad ning erakorralised kulud, vaja on teha investeringuid. Vallaeelarve erisuseks on veel seadusega pandud kohustus mõne teemaga tegeleda. Näiteks pole võimalik jätta rahata koole või maksmata sotsiaaltoetusi, isegi kui keegi peaks seda väga soovima. Nii nagu me ei saa oma pere eelarve raames alati osta ja teha kõike, mida tahaks, niisamuti on see valla puhul. Pärast püsilulude maksmist jääb investeringuteks teatud hulk

“
Vallal pole võimalik jätta rahata koole või maksmata sotsiaaltoetusi, isegi kui keegi peaks seda väga soovima.

laenumakse peale, mille ta välja tüüris, et pisut lisa teenida ja uue auto liising on ka päris kõrge. Mõnest nädalast saab kuu, siis aasta, vahepeal peatuvad teie juures veel lehmalellepoja ämm ning paar last. Läheb tüütuks ja oma pere kannatab. Siis ütleb sugulane, et tal oleks palju mugavam teid elada, kui talle omaette toa ehitaksid ja kui sa oma lapsi nagunii juba kooli viid, siis äkki viskad tema omad ka ära. Lubatud renti pole ta siiani veel maksta saanud.

Valla eelarve kontekstis on sellised kaugeid sugulased inimesed, kes küll elavad meie vallas, aga end siia elanikuks ei registreeri ehk ei panusta mitte kuidagi valla tulupoollele. Mis aga ei tähenda, et need inimesed poleks üsna nõudlikud. „Ehitage vee-trassid, siis ma kirjutan end valda sisse. Tehke see tee valmis, siis vaatame. Mul ei ole kasulik siia sisse kirjutada, siis pean Tallinnas maamaksu ja ühistranspordi eest maksma jne“. Aga kust raha võtta? Ehk valla rahakotist oleks vaja kaugele sugulasele see eraldi tuba ikkagi enne välja ehitada, siis ta võib-olla hakkab renti maksma. Samal ajal jäävad aga oma lapsed uute talvejopedeta. Volikogu ja vallavalitsus pingutavad, et uueks aastaks kehtestada eelarve, mis võimalikult paljudele meie elanikele kasu tooks, aga selge on see, et kõiki soovide täita ei ole võimalik. Kui tahad, et vald areneks, anna omapoolne panus oma tulumaksuga ning registreeri end elanikuks või utsita tagant nn kaugeid sugulasi, kes veel pole jõudnud elukohateadet esitada!

Vallavalitsus tuleb külla!

Oktoobris ja novembris teisipäeviti tulevad vallavalitsuse ametnikud rahvale lähemale ja töötavad valla eri piirkondades. Vallavalitsuse välitööpäeval osalevad keskkonna-, haldus-, finants-, ehitus- ja haridusvaldkonna spetsialistid.

29. oktoober Harju-Risti (Risti kogudusemaja)
5. november Klooga (Klooga Kultuuri- ja Noortekeskus)
19. november Rummu (Sireli 14 II korrus)

Välitööpäev kl 8.30–18.00

Vastuvõtte registreerima ei pea, vastuvõtt toimub elavas järjekorras.

Neljapäeval, 7. novembril kl 16-19 on kõik huvilised oodatud vallavalitsuse avatud uste päevale vallamajja Paldiskis!

Vallavolikogu kinnitas ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava

» Vallavolinikud kogunesid septembrikuist istungit pidama Karjaküla Sotsiaalkeskuses. Karjaküla Sotsiaalkeskus on 100% valla osalusel äriühing, mis pakub eakate ja puuetega inimeste hoolekandeteenust.

Lähi-aastakümne veevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava

Volikogu kinnitas Lääne-Harju valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019–2030. Dokumentis on antud põhjalik ülevaade valdkonna praegusest olukorrast ning prognoositud tulevikusuundumusi.

Arengukavaga nähakse ette lühi- ja pikaajalised tegevused ning nendeks vajalikud investeeringud kogumahuga ligi 50 miljonit eurot. Lähiaastateks kavandatud 23 miljonist eurost on lõviosa toetustega kaetud. Esmajärjekorras rajatakse Laulasmaa piirkonna ÜVK, mille ehitustööd algavad lähiajal. Samas käivad ettevalmistused uute rahastustootluste esitamiseks KIK-ile, et rekonstrueerida Padise, Harju-Risti ja Rummu reoveesüsteeme ja torustikud.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liitumise eeskiri

Volikogu kehtestas eeskirja, mis reguleerib vee-ettevõtja ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liituvate või liitunud kinnistute omanike või valdajate vahelisi suhteid Lääne-Harju vallas.

Liitumistaotlus esitatakse kinnistu asukohajärgse vee-ettevõtja tegevuspiirkonna järgi. Taotluse rahuldamisel väljastatakse liitujale liitumistingimused, mis on aluseks kinnistu torustiku ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ühendustorustiku projekti koostamiseks. Kinnistu liitumise ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni toimub kinnistu omaniku või valdaja ning vee-ettevõtja vahel sõlmitud lepingu alusel. Liituja maksab ühekordset liitumistasu. Tasu suurus arvutatakse vastavalt vee-ettevõtja koostatud ja Konkurentsiametiga kooskõlastatud liitumistasude metoodikale, mis avalikustatakse vee-ettevõtja veebilehel.

Lehola aiaaasad kolitakse ümber

Lehola külas asuva kinnistu Talukoht 3 maad on Lehola kortermajade elanikud aastaid kasutanud aiaaana. Kuna maaomanik on avaldanud soovi alustada maa-alal arendustegevust, esitas ta aiaaade kasutajatele nõude aiaaasad likvideerida käesoleva aasta 15. oktoobriks 2019.

Volikogu istung Karjaküla Sotsiaalkeskuse saalis.

Vallavalitsus sai maaomanikega kokkuleppele, et aiaaade likvideerimise tähtaega pikendatakse kuni 1. juunini 2020, mis võimaldab aiapidajatel sel sügisel oma senistelt põllulappidelt talvekindlad aiakultuurid (kõuslauk, maasikad, marjapõõsad, noored viljapuud jms) ümber istutada.

Lehola kortermajade elanikud on vallavalitsusele esitanud 18 avaldust senise aiaaade asendamiseks.

Vallavolikogu otsustas anda otsustuskorras tähtsajatuks kasutuseks Lehola küla Talukoht 3 detailplaneeringu alal asuvate aiaaade asenduseks Lääne-Harju vallale kuuluva kinnisasja Orisküla tee 6 (katastritunnus 29501:010:0766, registriosas nr 4156950, pindala 17602 m²), moodustades seal 23 maatükki mõõtudega 20x20 meetrit. Asendusaiaaade saavad esmajärjekorras Lehola küla kortermajade elanikud, kes on aiaaade kasutanud enne detailplaneeringu jõustumist.

Ämari aiaaade kasutajatega sõlmitakse lepingud

Ämari alevikus asuvat vallale kuuluvat kinnistut Lennu 32 (katastritunnus 86801:001:0910, registriosas nr 7028950, sihtotstarbega maatulundusmaa, pindala 25987 m²) on juba mitu aastakümnet kasutanud Ämari kortermajade elanikud põllumajandussaaduste kasvatamiseks ilma maaomaniku kooskõlastuseta. Omavaheliste kokkulepete alusel on kinnistu jagatud väikeseks maauksusteks ning kasutajad on ehitatud sinna tööriistade hoidmiseks ka ehitisi.

25. mail 2019. a moodustasid praegused maakasutajad ühise tegutsemise eesmärgil seltsingu

“
Lähiaastatel ÜVK investeringuteks kavandatud 23 miljonist eurost on lõviosa toetustega kaetud.

ja avaldasid soovi võtta Lennu 32 kinnistu rendile, et seal jätkata senist tegevust ning tagada kinnistu heakord.

Volikogu otsustas reguleerida Ämaris Lennu 32 kinnistul aiaaade kasutamist, sõlmides aiaaade kasutajatega rendilepingud.

Väike-Pakri sadama kinnistu antakse Pakri Saarte Arenduse SA kasutusse

Väike-Pakri sadama kinnistu detailplaneeringut menetleti ja finantseeriti Pakri Saarte Arenduse Sihtasutuse kaudu. Paralleelselt detailplaneeringu menetlusega taotles Pakri Saarte Arenduse SA Ettevõtluse Arendamise Sihtasutust (EAS) toetust sadama projekteerimiseks. EAS otsustas toetada projekti “Väike-Pakri väikelaevade sadama ehitusliku projektdokumentatsiooni koostamine” 41 012 euroga. EAS-i toetus moodustab 85% projekti maksumusest. Toetuse kasutamise eelduseks on, et Lääne-Harju valla 51% osalusel Pakri Saarte Arenduse SA on kinnistu omanik või lepinguline kasutaja vähemalt viis aastat pärast projektiga seotud tegevuste lõppu.

Sellega seoses otsustas vallavolikogu anda Pakri Saarte Arenduse SA-le kuni 31. detsembrini 2026 tasuta kasutada Lääne-Harju vallale kuuluv Väike-Pakri sadama kinnistu (katastritunnus 58001:009:0036, registriosas 13105102, pindala 4,9 ha).

Sadam on vajalik Pakri saarte arengukava ja üldplaneeringus seatud eesmärkide elluviimiseks. Ehitatav sadam tagab püsiühenduse mandriga ja tagab korraldatud ja kontrollitud turistide voo saarele.

Kalajahutetas soovib katsetada uut reoveepuhastit
Alates käesoleva aasta maikuust seiskas Keskkonnainspektsioon Paldiskis asuva kalajahutetase töö, sest sealt Lahepere lahte suunatud reovesi ei vastanud kehtivatele normidele.

Eesti Kalatootjate Keskühistu soovib uueks hooajaks tagada reoveejaama korrektse toimimise. Ettevõtte on suurendanud tootmisvee mahuteid ja lisanud jahutusseadmed. Nüüd soovitakse tehases uut tehnoloogiat katsetada ja selleks perioodiks taotletakse leebemaid heitvee reostusnäitajate piirmorme. Ekspertide hinnangul võtab reoveejaama käivitamine hinnanguliselt aega kuu, maksimaalselt kuni kolm kuud. Eelneva põhjuseks on asjaolu, et puhastusprotsessi aluseks oleva bakterikultuuri kohanemine ja vajaliku kasvukiiruse saavutamine vajab aega. Kõrgemate standardite tuleneva vate tasub ettevõtte vastavalt Keskkonnatasude seaduses sätestatud saastetasu määradele.

Volikogu nõustus Pakrineeme Sadam OÜ vee-erikasutusloa taotluse Keskkonnaameti menetlusse andmisega.

Apteegid on muudatuse ootel

ajaleht@laaneharju.ee

» Ravimiseaduse muudatused näevad ette, et alates 1. aprillist 2020 peab enamusosalus apteekides kuuluma proviisoritele. Kas, kus ja millal antakse apteegid üle proviisoritele, näitab lähiaeg.

Meie vallas asuvad apteegid Laulasmaal, Rummu ning Paldiskis. Neist Rummu ja Paldiski linna kaks apteeki kuuluvad ravimite hulgitööajatele. Laulasmaal asuvad apteegid on seni tegutsenud kaks hulgitööajate apteeki ja nende kõrval pole proviisoritel olnud põhjust uut apteeki luua. Küll tekib selleks põhjus apteegireformi jõustumisel. Seni ei ole Eestis apteegiketid olnud valmis läbirääkimisteks apteekide tuleviku üle. Peagi need läbirääkimised algavad. Kui praegused omanikud pole valmis apteekide pidamise ülemineku tingimuste üle suhtlema, siis

maal peavad apteeki proviisorid. Viimastel nädalatel on apteegireform muutunud uuesti päevakajaliseks ning ravimivajaja on murelik, kas koduapteek Paldiskis ikka jääb avatuks.

Tekkinud olukorda selgitab Eesti Proviisorite Koja juhatuse esimees Karin Alamaa-Aas. “Eestis tegutseb praegu ligi 200 proviisorosolusega apteeki ja neid on 4,5 aastat kestnud apteegireformi käigus pidevalt ka juurde tekkinud. Uusi apteekte saa-

vat asutada üksnes proviisorid. Paldiski linnas on seni tegutsenud kaks hulgitööajate apteeki ja nende kõrval pole proviisoritel olnud põhjust uut apteeki luua. Küll tekib selleks põhjus apteegireformi jõustumisel. Seni ei ole Eestis apteegiketid olnud valmis läbirääkimisteks apteekide tuleviku üle. Peagi need läbirääkimised algavad. Kui praegused omanikud pole valmis apteekide pidamise ülemineku tingimuste üle suhtlema, siis

alustavad proviisorid ettevalmistusi uute apteekide avamiseks. Kuus kuud enne apteegireformi lõppu pole veel põhjust karta, et hulgitööajate kuuluvad apteegid suletakse alates 1. aprillist. Suure tõenäosusega vahetavad apteegid vaid pidajat. Paldiski puhul on meil teada proviisor, kes on huvitatud linnas apteegi pidamisest. Eesti Proviisorite Koda on alati valmis koostööks vallavalitsusega, et apteegireform oleks piirkonnas võimalikult sujuv.”

Uue õppeaasta algus Lehola koolimajas

**Nele Lavrikov
õppejuht**

» Sel õppeaastal alustas meie majas oma esimest kooliaastat 9 vahvat koolijütsi.

Väikese koolipere privileeg on, et saame väga palju toredaid tegemisi ette võtta terve kooliga

koos. Nii toimus meil esimesel koolinädalal ühine sportlik tutvumismängude päev ning tähistasime vanavanemate nädalat. Septembri lõpus olime terve kooliga õppepäeval Soomaa rahvuspargis, kus matkasime kopradadel, tutvusime raba tekkeloo ja taimestikuga ning julgemad

said proovida pehmel rabapinasel räätsadel kõndimist. Oma tegemistesse kaasame me igal sobilikul võimalusel ka meie maja lasteaiälapsed. Näiteks 1. oktoobril tähistasime koos rahvusvahelist muusikapäeva ning meid külastas muusik Erki-Andres Nuut. Lapsed said

kuulda tema suurepäraselt ja kaa-sahaaravat klaverimänguoskust. Kuulajate südame võitis tema rohupilli mängimise oskus. Lisaks ammutasid meie lapsed uusi teadmisi mobiilse planetaariumi õppefilme vaadates ning lasteaid ja 1.-2.klass nautisid kooli külastanud teatrietendust.

Maailmakoristuspäevast valmisid videoklipid

**Janika Loos, bioloogia ja
kehalise kasvatusõpetaja**

» 19. septembril osalesid Paldiski Põhikooli ja Ühisgümnaasiumi õpilased maailmakoristuspäeval. Päeva eesmärk oli pöörata tähelepanu eelkõige väikesele ja nähtamatule prügile, muuta kooli ja kodukoha ümbrus puhtamaks ning teha üksteist abistades koostööd. Enne koristamist kaardistasid 11. klassi õpilased koristuskohad Paldiski linnas. Moodustasime 1.-12. klassi õpilastest segavõistkonnad ning võistkondade kaptenid loosisid meeskondadele koristuspiirkonna. Iga võistkond sai oma kasutusse GoPro kaamera, et oma tegevusest väike videoklipp kokku panna. Lisaks tehti fotosid ning iga grupp valis oma piltide hulgast kõige kole-dama prügi pildi.

Õpilaste sõnul leiti enim järgmist prügi: suitsukonid, kile, klaastaara, pudelikorgid, riided, traat, kommipaberid, kohvitopsid. Põnevaimad leiud olid: katseklaas, dušikraan, kelgud, nuga, kasukas, marineeritud kurgid, loomaluud, labidas, televiisor, prillid, auto esistange,

kraanikauss, vaip, veneaegsed suusad, linnukolju.

Neljaliikmeline gümnaasistidest koosnev videogrupp pani meie päevast kokku ka väikese reportaažvideo, millega saab tutvuda kooli kodulehel.

Kuna september oli koolis liikumiskuu, siis lisaks koristamisele koguti ka kilomeetreid.

Pärast koristust ja kosutavat lõunasööki valmisid klassides keskkonnateemalised postrid, prügianalüüsid ning gümnaasistid panid oma värsked emotsioonid kirjanditesse.

“

*Kõige rohkem leiti
suitsukonid, kilet,
klaastaarat, korke,
traati, riideid,
kommipabereid ja
kohvitopse.*

FOTO: MART JANINO SAAR

FOTO: RAUNO RIKAND

Maailmakoristuspäeval osalesid valla koolide õpilased prügikorjel nii metsas kui tänavatel.

Heli ja hääled õpetavad

**Liis Paalo, Karin Kalev
Klooga lasteaia õpetajad**

» Septembri viimasel päeval oli Klooga lasteaia lastel võimalus käia Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel Ubari Loodustarkuse Keskuses. Õppepäeva teemaks oli „Heli ja hääled õpetavad“, mille eesmärk oli õppida tundma ja eristama loodusheliseid ning linnu- ja loomahääli. Looduskeskuses viidi meid esmalt kõrge mäe juurde, kus lapsed said proovida kõie abil üles ja alla ronimist. Metsas tutvusid lapsed erinevate seente ning puu- ja taimeliikidega, uudistasid mitme väljapääsuga mägralinnakut ja kuulasid loodushääli. Lisaks näitas juhendaja, kuidas saab tekitada lökke süütamiseks sädet magneesiumi tulepulkadega ning lastel oli võimalus seda ka ise proovida.

FOTO: LIIS PAALO

Teadmisterohke päev Ubari Loodustarkuse Keskuses meeldis lastele väga.

Uus haridusaasta arvudes: õpilaste arv on suurenenud

**Milvi Brokko
hariduse peaspetsialist**

» Uus kooliaasta on täie hooga käima läinud. Põhiharidust annavad Lääne-Harju vallas Paldiski Põhikool, Paldiski Vene Põhikool, Padise Põhikool, Risti Kool, Vasalemma Põhikool ja Laulasmaa Kool, mille koosseisu kuuluvad ka Lehola ja Klooga koolimaja. Ainsa gümnaasiumina pakub üldharidust vallas Paldiski Ühisgümnaasium. Selles koolis on nn. õhtukool ehk võimalus ka mittetatsionaarseks täiskasvanuõppeks.

Sellel õppeaastal õpib valla koolides 1106 õpilast. Eelmise aastaga võrreldes on õpilaste arv põhikoolides suurenenud 57 õpilase võrra, mis näitab meie koolide head taset ja mainet.

Meie lapsi õpib ka teiste omavalitsuste koolides – 18 põhikoolis ja 12 gümnaasiumis. Palju õpilasi käib lähinaabri Keila linna koolides. Tallinna koolidest on populaarseimad Jakob Westholmi Gümnaasium, Gustav Adolfi Gümnaasium, Tallinna Reaalkool, Tallinna Saksa Gümnaasium, Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasium, Tallinna Mustjõe Gümnaasium, Tallinna Õismäe Vene Lütseum, Tallinna 32. Keskkool. Õppima asuti ka Tallinna Prantsuse Lütseumi ja Tallinna Inglise Kolledžisse. Riigigümnaasiumidest nimetaksin Noarootsi Gümnaasiumi ja Läänemaa Ühisgümnaasiumi.

Erakooli on valinud põhihariduse omandamiseks 16 ja gümnaasiumiastme läbimiseks 10 õpilast. Meie valla õpilasi leiab

“

*Eelmise aastaga
võrreldes on õpilaste
arv põhikoolides
suurenenud 57
õpilase võrra.*

ka Tallinna Balletikoolist ja Tallinna Muusikakeskkoolist. Üle vabariigi eri gümnaasiumides õpib meie valla 184 gümnaasisti ja 304 põhikoolilast. Teistest omavalitsustest õpib meie koolides 107 õpilast.

Eelmine õppeaasta oli edukas. Vallavanema vastuvõtule oli

kutsutud 8 kuldmedaliga lõpetanud, 8 hõbemedalisti ja 6 hინetega „4“ ja „5“ gümnaasiumi lõpetanud õpilast. Kiitusega lõpetas 9. klassi 12 õpilast.

Presidendi vastuvõtule kutsuti üks edukas gümnaasist. Valituks osutus Eleonora Bublikova Paldiski Ühisgümnaasiumist.

Tähelepanu väärib meie valla õpilane, kevadel Keila Kooli kuldmedaliga lõpetanud Mari Liis Keevallik, kes pälvis sihtasutuse Archimedes noore õpetlase stipendiumi edasiõppimiseks Suurbritannias Bournemouthis (Arts University Bournemouth), kus tema erialaks saab olema filmiproduktioon.

Soovin kõigile õpetajatele, õpilastele ja peredele meeldivat koostööd, toredat, huvitavat ja edukat kooliaastat!

Lapsed sai proovida, milline on teadlaste elu

FOTO: AUNE MARDIM

Lehola lasteaia Orava rühma lapsed külastasid Pirita-Kose keskkonnahariduse õpituba, kus lapsed panid selga valged kitlid ning tundsid ennast tõeliste teadlastena.

Aune Mardim, Laulasmaa Kooli Lehola lasteaia õpetaja

Laste sügis algas metsaskäiguga

Lehola lasteaia Lepatriinu ja Orava rühma lapsed tähistasid sügise algust metsamatkaga. **Raidi Allikas**

Teatripäev = PadiseRahva Teatri sünnipäev

Maia Heidemann, rahvateatri näitleja

» 23. novembril tähistab PadiseRahva Teater oma 4. sünnipäeva Padise rahvamajas traditsioonilise üritusega TEATRIPÄEV. 2015. aastal tegi Sigrid Evisalu üleskutse luua meie külas harastusteater. Esimesest päevast kuni tänini on meie ridades: Kelli Lilles, Katrin Sepp, Maia Heidemann, Tuuliki Kupper, Reet Švelnikas, Pille Joala ja Ülle Sirila ning juhendajaks Erika Kaljusaar. Trupiga on hiljem ühinenud Margus Noormägi, Aavo Träss, Marggo Laine, Ave Saar ja Kadri-Liis Heina. Nagu ütlevad teadlased, et nelja-aastased on aktiivsed tegutsejad, nii ka meie! Teatritegemist on igati toetanud Lääne-Harju vallavalitsus ning Padise Rahvamaja. Loodame edasise meeldiva koostöö jätkumisele!

TEATRIPÄEV toimub 23. novembril Padise rahvamajas.

Avamine kell 14:30

Etendused

15:00–16:00 VGT improtrupp Ehatäht, IMPROETENDUS “Kas sa seda lugu tead..?”

16:30–17:30 Salme Teater, komöödia “NELI ÕUNA”, autorid Arvo Mägi ja Kristjan Arunurm, lavastaja Kristjan Arunurm

18:00–19:00 PadiseRahva Teater, “ROOSIAED”, autor Enn Vetemaa, lavastaja Erika Kaljusaar

19:30–20:45 EHH-Teater, “BOOB TEAB”, autor Urmas Lennuk, lavastaja Andres Linnupuu

Etenduste vaheaegadel pakub muusikalist hingekosutust Veiko Siniroht Avatud teatrikohvik-baar.

Kohal on SNCO Pruul käsitööõlle ja vägijookidega.

Meeleoluka teatripäeva lõpetab kell 21:00 tantsulka ansambliga Irena ja Ivar Hansen

Pidu kestab kuni 01:00

Päevapilet 5 eurot, sooduspilet 3 eurot; kuni 16-a lapsed tasuta.

Kui tunned, et tahaksid ka teatrit teha ja ühineda meie vahva seltskonnaga, siis võta ühendust FB-lehel: PadiseRahvaTeater või kirjuta maiaheidemann@gmail.com! Eriti ootame mehi!

Ootame kõiki PadiseRahva Teatri sünnipäevale 23. novembril!

Porikuu elamusfestival ootab Harjuma elanikke Põhja-Eestit avastama

Elisabet Mast
Lääne-Harju Koostöökogu projektijuht

» 28. septembril alustanud ja kaks kuud kestev Porikuu elamusfestival kutsub külastama põnevaid sündmusi kõikjal Looode-Eestis.

Porikuu festivali projektijuhi Elisabet Masti sõnul lisasid tänavu festivaliprogrammi oma üritusi turismiedendajad Tallinnast Haapsaluni. “Kui eelmisel aastal oli festivali raames võimalik saada osa enam kui 80 sündmusest, siis tänavu liitusid festivaliga ka Läänemaa tegijad ning seega loodame saada lõpuks programmi kokku üle saja festivalitegevuse,” märkis festivali projektijuht. Festivali algatanud Ede Teinbasi sõnul on kogu festivali eesmärk näidata ka turismivälisel ja pisut porisel hooajal, et Looode-Eestis on põnevaid paiku ning ettevõtmisi.

“Porikuu programmi sündmused viivad osalejaid paikadesse, kuhu möödajalutajad sageli igapäevaselt ei pääse ning mille põnevaid lugusid alati kuulda ei saagi,” rõhutas Teinbas. Näiteks pakkusid möödunud aasta festivalil suurimaid elamusi 6-tunnine 400 osalejaga orienteerumine Pakri saartel, matkad Murru vanglasse ning põnevatele tootmisobjektidele, kuhu muidu ligipääs puudub. “Tänavu pakuvad kindlasti põnevust nii matk tööstuspärandi piirkondadesse ja ümber valge poriga järve, kaunid sügis kontserdid, põnevad käsitöösündmused kui ka palju muud põnevat,” tõi Mast välja.

“*Toimuvad hämara aja matkad Valgejärve matkarajal, tondijutud vanas Suurupi tuletornis ja valgusrännak Klooga koonduslaagri aladele.*”

Näiteks toimuvad Ristil keemilise kella valmistamise käsitöötuba ning Haapsalus kalendrite ja laegaste töötöad. Müstikahuvilistele toimuvad hämara aja matkad Valgejärve matkarajal, tondijutud vanas Suurupi tuletornis ja valgusrännak Klooga koonduslaagri aladele.

Kuigi festivali programm on juba täna üsna kirju ja sisutihe, julgustab Mast Harju- ja Läänemaa tegijaid endast märku andma ja oma ettevõtmisi ning sündmuseid festivali

li kalendrisse lisama. “Üritustel pole piire – meie kavas on nii pitsameisterdamisi, kanuumatku kui ka teatrietendusi. Programmi sobib kõik, mis meelkitab avastama Looode-Eestit ka väljaspool peamist turismiperioodi ning pakub võimalusi hea sügisilma või miks mitte ka koolivaheaja nautimiseks,” kirjeldas Mast.

Porikuu elamusfestival kestab Looode-Eestis 30. novembrini. Kahe kuu vältel toimuvatest sündmustest saab ülevaate Porikuu elamusfestivali kodulehelt www.porikuu.ee.

Festivali kaasrahastatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi LEADER projektist “Looode-Eesti piirkonna ühisturundus”, mille partneriteks on MTÜ Kodukant Läänemaa, Lääne-Harju Koostöökogu ja Nelja Valla Kogu. Festivali korraldamisse on kaasatud ka piirkonna omavalitsused.

porikuu
FESTIVAL 2019
28. september - 30. november

Looode-Eesti suurim elamusfestival

Loengud ja õpitoad, kontserdid ja teatrietendused, orienteerumisvõistlused ja matkad, laadad ja käsitöösündmused, kohalik gurmee jpm.

Festivali kava vaata:
www.porikuu.ee

Ühismatkaga Eestist Läti avati ranniku matkarada

FOTO: KRISTINA KUKK

Rohkearvulist matkaseltskonda ei heidutanud Läänemere muutlikud ilmaolud ja tugev tuul.

Kristina Kukk
Lääneranna valla ajaleht

» Septembri keskpaigas toimus Hädemeeste vallas Lapanina hotellis Eesti-Läti ranniku matkaraja projekti lõpukonverents. Kohal olid projektipartnerid, ajakirjanikud, matkklubide ning turismiorganisatsioonide esindajad. Tutvustati projekti raames ellu viidud tegevusi ning räägiti raja arendamise edasistest plaanidest. Konverentsile järgnes ligi 250 osalejaga ühine matkafestival, millega kuulutati 1200 km pikk Balti ranniku matkarada ametlikult avatuks.

Rahvusvaheline rannikurada

2017. aastal asusid kaheksa Eesti ja Läti partnerorganisatsiooni ellu viima rahvusvahelise ranniku matkaraja projekti *Hiking Route Along the Baltic Sea Coastline in Latvia-Estonia*. Ligi kolme aasta jooksul kaardistati, märgiti maha ning matkati läbi kogu rada, mis algab Läti-Leedu piirilt Nida külast, kulgeb nii mööda rannaaärt, mereäärseid metsasid kui ka külasid ning lõpeb Tallinna sadamas. Ranniku matkarada on osa Euroopa pikamaa-matkarajast E9. Teele jääb üle 500 kultuuri-, loodus- ja ajalooajandi vaatamisväärsuse.

Kuuskümmend päeva põnevat avastamist

Ranniku matkarada on jaotatud kuuekümneks päevamatkaks. Lätis kulgeb matkarada peamiselt mööda liivrandu, kohati on kiviseid randu ja mereäärseid niite. Rannikumetsades on sissetallatud rajad ja väikesed teed. Mõnel rajalõigul võib liiv olla nii pehme, et kõndimine on raske, kuid tõelisele matka-

1200 kilomeetrit läbi matkanud Sloveenia noormees Lovro Tacol tunnistas, et ei tohi karta rajalt kõrvale kaldumist. Näiteks Lääne-Harju vallas Lohusalu poolsaarel ekseldes jõudis ta Arvo Pärdi Keskusesse. “Ma nägin heliloojat ennast!” räägib üliõnne matkamees.

sellile on see vaid mõnusaks väljakutseks.

Eestis kulgeb ranniku matkarada merekaldal u 100 km, peamiselt Haapsalu ja Tallinna vahel. Muijal on rannajoon keeruline, koosnedes neemedest, poolsaartest, märgaladest, roostikest, luhamaadest, laguunidest ja madalatest lahtedest, seega saab ca 500 km läbida mööda rannikulähedasi radu, teid ja maanteeeservi. Linnades ja asulates kulgeb ranniku matkarada mööda kõnniteed.

Elu ei ole raske, kui sa matkad
Konverentsil rääkis projekti juhtpartneri Läti Maaturismi Ühenduse *Lauku Celotajs* esindaja Asnāte Ziemeles matkaraja

projekti suurimast väljakutsest, milleks on raja märgistuse hooldamine ning ka kogu marsruudi populariseerimine.

Ranniku matkaraja marsruudi kaardistaja Juris Smajinskis, kes on matkaraja täielikult läbi matkanud, rääkis loodud teekonnast ülivõrdes. Teda köitis Eesti ja Läti ilus loodus ning ajalooajandi: lindude rohkus Matsalu rahvusparkis, kaunid rannad ning majakad. Rada läbi käies tutvus Juris paljude toredate inimestega, kes valmistasid talle positiivseid üllatusi. Näiteks Varbla piirkonnas kostitati matkalisi pannkookide ja sooja teega. “Elu ei ole raske, kui sa matkad,” lõpetas Juris oma ettekande.

Sloveeniast pärit noormees Lovro Tacol, kes hiljuti läbis kõnealuse matkaraja otsast lõpuni, kiitis Eesti Riigimetsa Majandamise Keskust eeskätt selle eest, et meie kodumaal on nii palju avalikke telkimiskohti. “Kujutage ette, kui olete läbinud päeva jooksul 20–40 kilomeetrit ning jõuate lõpuks sihtkohta, kus on ees ootamas WC, grillimiskoht ja kuivad puud – no mis sa veel oskad tahta,” oli Lovro positiivselt üllatunud. Psühholoogi ja harrastusteatri näitlejana oli mees vaimustunud eestlaste külalislahkusest, kes kutsusid teda enda juurde ööbima, pakkusid süüa ning sauna.

250 matkaselli

Konverentsi teisel päeval kogunes Lapanina hotelli juurde ligi 250 vahvat matkaselli, kes ootasid põnevusega ranniku matkaraja ehk Jūrtaka, nagu seda läti keeles kutsutakse, avamist. Kohale tuldi kogu perega, kaasas ka neljajalgseid sõbrad. Noorim

osaleja, 6-aastane Edgars, ütles hiljem Ainaži linnas peetud matkasõprade kokkutulekul, et päev oli tore ning küsimusele, kas varsti läheb noormees uuesti matkama, vastas ta: “Võib-olla veidi hiljem.”

Matkafestivalil osalenud leedulannad kinnitasid kui ühest suust, et annavad endast parima, et sarnane teekond saab maha märgitud ka Leedus. Projekt on juba töös ning esimesed kokkulepped sõlmitud, mis tähendab, et peagi saab üle 5000 km pikune teekond Portugalist Cabo de Sao Vicente neemelt Poola Braniewo linnani ühendatud ka Eesti-Läti ranniku matkarajaga.

Ranniku matkaraja projekti eestvedajad kutsuvad üles avastama kauneid kohti nii oma kodukohas kui ka mujalgi. “Alusta matkamist ja tule rajale, kus iganes soovid ja lõpeta, kui jaks otsa saab, et siis varsti taas uue hooga tagasi tulla,” seisab üleskutse ranniku matkaraja kodulehel www.coastalhiking.eu/et.

Lisainfo

Ranniku matkaraja projekti eestvedajad on Eestis MTÜ Lääne-Eesti Turism ja MTÜ Eesti Maaturism ning Lätis Kurzeme, Vidzeme, Saulkrasti, Salacgriva, Carnikavas omavalitsused ja Läti Maaturismi Ühendus *Lauku Celotajs*. Projekti tegevustesse on Eesti partnerid kaasanud ka Eesti Matkaliidu ja SA Põhja-Eesti Turism, Lääne-Harju Koostöökogu ning Nelja Valla Kogu.

Projekti kogumaksumus on 1 089 737,80 €, millest ERDF toetus on 926 777,13 €. Lääne-Eesti Turismi projektitegevuste eelarve on 249 599,00 €. Programmi rahastab Euroopa Regionaalarengu Fond.

Möllav meri käis tuuril

Ülle Krabo
Lahepere Kultuuriselts

» Lahepere Kultuuriseltsi rahvamuusikaansambel Möllav meri tähistas septembris oma kümmandat tegutsemisaastat. Juubelit tähistasime kontserttuuriga. Esinesime palju eakatele ja meie esinemisi on alati väga soojalt vastu võetud.

Otsustasime seekord oma pillimänguga rõõmustada ka Soome eakaid. 14. septembril

sõitsime külla Kontula keskusesse Soomes, kus pakutakse eakatele erinevaid teenuseid. Kontsert oli menukas ja publik laulis kaasa. Publiku kõrgest vanusest hoolimata oli põrandal ka tantsupaare!

Kontserti lõpus kutsuti meid uuesti külla. Eks me näe, millal uuele tuurile läheme! Möllav meri jätkab proovidega Laulasmaa lasteaia saalis kolmapäeviti kell 18 ja liituma on oodatud kõik uued pillimehed!

FOTO: LEO ARIKAINEN

Ansambel Möllav meri esinemas Kontula eakate keskus Soomes.

Kirikuõpetaja, kes mõistab inimhinge ja küla muresid

Marje Suharov
ajaleht@laaneharju.ee

» Pikad ja pimedad sügisõhtud on käes ning on rohkem aega isekeskis dialoogi pidada. Nii mõnelegi tekitab sünge aasta-aeg stressi ja puntrasse sattunud vaatavad abi otsides ringi. Sellel aastal Harju-Madise koguduse õpetajaks suunatud Reet Eru on hingehoidja eksinutele, ent ta märkab ka külaelu argiseid muresid.

Lapsepõlve kogemused

Sügisvärvidest säraval mihkli-päeval rääkis õpetaja Reet Eru oma teest maagilise merevaatega kirikusse.

„Sündisin siia ilma Valgas. Ema rääkis, et ümberringi oli tohutu äike ja tal oli suur hirm, kas minuga on kõik korras,” teeb Reet oma elutee algusele tagasi-vaate. „Olin rõõmus laps, kuid kooli minnes võeti minult rõõm ära. Mind sunniti parema käega kirjutama, kuigi olen vasakukäeline,” räägib Reet abikäega kirjutamise ja joonistamise raskusest. Samuti ei olnud tal võimalik muusikat õppida: terve klass hakkas mandoliini õppima, aga vasakukäelisele pilli polnud.

„Olen ka koolikiusamist tundnud, küll mitte kaasõpilaste, vaid õpetaja poolt. Seetõttu pidin kooli vahetama ja lõpetasin keskkooli Raplamaal Juurus, vanaema juures,” meenutab Reet mõõdunud.

Tehnika ja maaelu tõmbasid

„Mulle sobis hästi tehniline pool, eriti autoõpetus. Mootorrattaga hakkasin sõitma juba 12-aastaselt. Juurus vanaema juures oli tööline maaelu, kus tuli välja inimese ehedus. Seal elati oma elu kogu südamest ning muidugi oli seal ka tehnikat,” vaagib Reet maaelu võluisid.

Pärast keskkooli lõpetamist oli tal kindel soov õppida automehaanikuks. Suguvõsa ja õpetajad olid sellest soovist tagajalgadel. Lõpuks läks ta Kehtnasse maaparandust õppima. Seal sai palju traktoriga sõita ja masinaid tundma õppida. Kooli lõpetas Reet kiitusega, kuid mehaanikut temast siiski ei saanud, vaid läks hoopis mehele.

Noore pereemana soovis ta minna maale elama, et lapsed saaksid puhast kaevuvett. Reet võttis ka lehma, kuigi kartis loomi. Veiseid kasvatades tekkis vajadus teadmiste järele ning ta õppis Väimelas zootehnikuks. „Hiljem mõistsin, miks loomad haiged olid, olin nad üle toitud. Hakkasin aru saama mida tähendab loomakasvatust.”

1980. aastate lõpus, kui loodi Taluliit, oli meie talu selles esimeste hulgas. Käidi koolitustel Taanis ja Rootsis, kus õpiti muu hulgas ka turismi. „Ja nii me siis pidasime Palmse kandis loomi ja turiste,” meenutab Reet ja jätkab: „Kokku kestis selline elu kümnekond aastat, kuni ühel hetkel tundsin, et aitab!”

Põrdepunkt

Elupööre toimus pärast isa surma 1996. aastal. Talus oli väga raskeks läinud, sest toimetada oli 10 lehma, noorloomad, lam-

Reet Eru istumas Madise koguduse endise teeneka õpetaja Juta Siirakule pühendatud pingil.

Maale elama asudes võeti talusse ka lehm, kuigi Reet algul loomi kartis.

bad ja turistid. Ööl ega päeval polnud vahet. Kaugemale sõites ei suudetud end välja lülitada. Oli pidev mure, kas loomadega on ikka hästi – kas lehma haav sai salvi, kas loomad said varju alla jne. „Minuga hakkas midagi vaikselt toimuma. Väsisin ära ja põlesin läbi. Tundsin end kui kinnikiilununa laevanais, kus ei olnud väljapääsu. Tahtsin ära minna.” Reeda arvates oli talupidamine eluviis, mida ei olnud teisiti võimalik lõpetada. „Mõtlesin, et jätan kõik selle jama maha. Täna võin öelda, et Jumal lükkas mind nurka,” lahkab ta mõõdunud. Taluperenaine Reet hakkas Piiblit lugema ja käima Haljala kirikus.

Kõrgemad jõud juhivad

„Oli heinaaeg ja vihmane suvi. Pidin edasise elu suhtes tegema valikuid ja mõtlesin, et jumal, kui sa lased mul lehmade heina ära teha, siis ma usun sind ja lähen kirikukooli.” Õhtuks olid

“
Olin elus teinud
palju järeleandmisi,
aga selles ma
järele ei andnud,
tahtsin saada
kirikuõpetajaks.

kõik heinamaad korraga maha niidetud, mis ei olnud eriti talupoeglik tegu. Vihma ei sadanud järgmised viis päeva ja reede õhtuks olid heinad lakas. „Kui siis öösel sadama hakkas, olid minu põlved maas, palusin andeks, et ma nii uskmatu olin. Pärast seda müüsin kõik loomad maha ja läksin õppima usuteadust,” räägib Reet elu pöördelisest ajast.

Kindel soov saada kirikuõpetajaks

Reeda meenutuse järgi tollal ajal naisi kirikuõpetajana ei soositud: „Olin elus teinud palju järeleandmisi, aga selles ma järele ei andnud, tahtsin saada kirikuõpetajaks.” Reeda arvates mõjus ta oma siirusega ning ta võeti 1998. aastal vastu Metodisti Kiriku Teoloogilisse Seminari. Pärast õppis ta preestriks EELK Usuteaduse Instituudi Pastoraalseminaris. 2003. a oli vaja praktikaks kogudust ja Reet tuli Madisele, kus õpetaja Joel Siim oli tema mentor. Lõpetanud Usuteaduse Instituudi Pastoraalseminari, oli Reet õpetaja EELK Loksa Maarja ja EELK Tapa Jakob kirikus, hiljem aastaid Harju ja Tallinna vanglas kaplan. Selle aasta veebruarist on ta Harju-Madise kirikus koguduse hooldajaõpetajana.

Reet arvab, et me kõik õpime kellekski ja mõtleme seda tööd tegevate terve elu. Temal kui lihtsal taluperenaisel tuli 40-aastaselt õppida uus amet ja võtta elus teine suund: „Alguses oli hirmutav, aga elule tuli uus

mõte. Huvitav tee on olnud.“ Kirikuõpetajana ei pretendeeri ta akadeemilisele kraadile: „Mind huvitab kogemuslik ja praktiline pool, kuidas inimene jõuab Jumalani. Soovin aidata inimestel seista seal, kus nad on, ja vaadata ka teises suunas.”

Ettevõtmised külaseltsiga

Pärast pühapäevast jumalateenistust kogunevad kiriku liikmed kogudusemajja teed jooma ja praktilisi küsimusi arutama. 1980. aastatel ehitatud maja vajab soojustamist ja renoveerimist. Hoones on kallid elektriküte ning puudub internet. Õpetaja Reet arvab, et kogudusemaja võiks olla ka külaseltsi kasutuses, seda enam, et juba praegu peab külarahvas seal oma koosolekuid.

Kirik vana pastoraadi varemete kõrval, vana kombainikuuri juures peetakse juba aastaid küla jaanituld.

“Kõrgel paeastangul asuv Harju-Madise kirik on turismimagnet. Kui me anname endast kõik, et näidata, kui kaunis kirik ja paik siin on, hakatakse siia tulema,” on Reet lootusrikas. Külaseltsi aktiivne liige Erika Kaljusaar ütleb, et on ammu oodanud, et kirikusse tuleks õpetaja, kes vaatab ka küla poole. Nüüd on küla koos kirikuga valla arengukavasse oma ettepanekud teinud. Esimene soov kogudusel ja külaseltsil on kirik pimedal ajal väljast valgustada ja selles loodetakse valla abile. Koos plaanitakse lammutada vanad lagunened hooned tollakuuri juures, et sinna ehitada korralik karavanipark. Kaugem plaan on korrastada tollakuur suuremateks koosviibimisteks ja vana pastoraadimaja turismiinfo punktiks.

Õpetaja Reet Eru on kindel, et kui kirik Jumala austamise paigana saab väärtustatud, jõuab arusaam elu mõttest ka inimsüdame kaugematesse soppidesse.

EELK Harju-Madise koguduses toimuvad igal pühapäeval jumalateenistused algusega kell 11.00. Sooviga tulla hingehoidlikule vestlusele ja muudes küsimustes võta julgelt ühendust õpetajaga tel. 5690 4754.

ROHELINE VALD

Jätkub septembri lehenumbri alustatud energia kokkuhoiu võimaluste tutvustamine.

Kuidas hoida kodus kokku elektrienergiat

Urmas Mahlapuu
diplomeeritud elektriinsener

Väikese võimsusega tarbijad

Selle rühma tarbijatel on üldjuhul suur kasutusaeg. Sellesse rühma kuuluvad külmik, sügavkülmik, arvuti, televiisor, printer, DVD-mängija, ruuter, võimendi, digiboks, erinevad laadijad jt. Siia kuuluvad ka nn parasiitartbijad, mis kulutavad energiat ootelolekul.

Kui te loetletud seadmeid pikemalt ei kasuta, lülitage need välja või eemaldage pistik pistikupesast. Osa akulaadijatest jätkab seinakontakti jäädes voolu tarbimist, seetõttu on mõistlik need pärast laadimist vooluvõrgust lahti ühendada. Eemaldage ka sülearvuti akulaadija seinakontaktist pärast sülearvutiga tööd.

Külmik

Külmkapp on tavalises kodumajapidamises üks suurema säästupotentsiaaliga tarbija. See võiks olla kõrge energiaklassiga. Jälgi, et külmiku lähedal ei ole soojendavaid seadmeid, näiteks elektripliiti. Ava külmiku ust nii harva kui võimalik ning hoia seda

“
Jälgi, et külmiku
lähedal ei ole
soojendavaid
seadmeid, näiteks
elektripliiti.

avatusena võimalikult lühikest aega. Toaõhu sisetungimisega moodustub külmikus kondensatsioonivesi, mis jääb. Puhasta/sulata külmikut regulaarselt – mida rohkem külmik jääb, seda enam kulub elektrienergiat. Iga kord pärast sulatamist peab külmik hulk aega enne õige temperatuuri saavutamist töötama. Jää ja niiskuse tekke vähendamiseks kata suurema niiskusesisaldusega toiduained kinni. Sulata sügavkülmutatud toiduained

külmikus. Puhasta regulaarselt külmiku tagumist radiaatorit tolmust. Paks tolmukiht on hea soojuse isolaator ning takistab seadme tõhusat tööd. Halvimal juhul võib radiaatorile kogunev tolm süttida. Automaatse sulatustsükliga külmikud kasutavad rohkem elektrienergiat.

Kokkuvõte

Üldiselt tuleks tagada, et kõik majapidamises olevad seadmed oleksid võimalikult kõrge energiaklassiga – see käib eelkõige seadmete kohta, mida kasutatakse pidevalt. Paljudes majapidamistes on säästuvõimalusi kindlasti valgustuse ja kütteseadmete kasutamisharjumustes.

Ootel olevate seadmete energiatarve moodustab keskmises majapidamises umbes 10% kogu tarbitavast elektrienergiast. Seadmete ootelolek on mugav, kuid sellest mugavusest loobumine annab rohkelt säästuvõimalusi. Soovitatav on kaardistada, millised tarbijad ja kui tihti kasutavad nn parasiitenergiat. Kui endal vajalikud teadmised ja oskused selles osas puuduvad, siis tasub pöörduda elektriala asjatundjate poole. Teadlikku tarbimist!

HARJU-RISTI KOGUDUSEMAJAS

HINGEDEÖÖ

NOORTEKAS!! ON PÕNEV KOGUNEMINE NOORTELE VANUSES 12-15 AASTAT. SEAL ME LAULAME, RÄGIME, SÖÖME JA AVASTAME UUSI ASJU!

Laupäeval, 2. novembril, kell 18:30
Kohale toob buss nr. 146
Tere tulemast!

Lisainfo:
tel 55649256, risti@eelk.ee, www.ristikirik.ee

FOTO: AS A.L.A.R.A.

Avatud uste päeval veendusid huvilised, et endine õppekeskus ei kujuta ohtu inimesele ega ümbritsevale keskkonnale.

Paarsada huvilist tutvus Paldiski endise tuumaobjektiga

Alari Kruusvall, Ivo Tatrik
AS A.L.A.R.A.

» 20. ja 21. septembril oli huvilistel võimalik avatud uste päeval tutvuda radioaktiivsete jäätmete hoiu ja ohutustamisega tegeleva riigiettevõtte AS A.L.A.R.A. tööga.

Üllatavalt suur huvi

Suur huvi Paldiskis asunud endise Nõukogude Liidu tuumaallveelaevnike õppekeskuse vastu oli üllatav. Kahe päeva jooksul külastas Paldiski objekti 186 inimest. Vanuselisel oli külastajaid sülastest pensionärideni. Mõned klassiekskursioonid on veel eraldi külastuse raames tulemas.

Kuna ürituse infot jagati eelkõige Lääne-Harju valla meedias kanalites, siis suurem osa külastajatest olid Paldiskist ja selle lähimbrusest, kuid oli ka inimesi kaugemalt Harjumaalt ja Tallinnast.

Hoolega turvatud salapärase objekt

Inimestele pakkus eelkõige huvi objekti ajalugu ja seal täna tehtav, sest paljud ei olnud siin toimuvast teadlikud. Lisaks pakkusid kõneainet nn linnalegendid ehk võimalike maa-aluste tunnelite olemasolu allveelaevade tarvis jms.

Inimesed aduvad ladustuspaiga vajalikkust

Külastajad said väga hästi aru, et endine ohtlik militaarobjekt tuleb muuta ohutuks. Külalistele tutvustati ekskursiooni käigus peahoones asuvaid reaktorisektisioone ning radioaktiivsete jäätmete vaheladustuspaika, räägiti objektis asunud radioaktiivselt saastunud rajatiste puhastamisest ja lammutamisest. Juttu oli ka tulevase reaktorisektisiooni likvideerimisest, mistarvis on vajalik enne rajada radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaik, kuhu saab reaktorid ja muud jäätmed turvaliselt paigutada.

Asjatu hirm radioaktiivse keskkonna ees

Ekskursiooni alguses selgitati külastajatele, et valdavalt ei ületa objektis olev kiirgusfooni looduslikku fooni, sest jäätmed ja reaktorisektisioonid asuvad paksude betoonseinte taga. Seda võisid kõik osalejad ekskursiooni ajal kaasas olnud dosimeetri ekraanilt ka ise näha. Samas oli mõistetav, kui mõned inimesed ei soovinud reaktori sarkofaagi siseneda ega vahetult jäätmete vaheladustuspaiga lähedale minna. Piisava ülevaate objekti kohta said nemadki.

Kriisideks valmisolek loob elanikele turvatunnet

Jaanus Saat
vallavanem

» Sügistormide ja lumesadude aeg on tulekul. Vallavalitsus on teinud ettevalmistustööd, et ennetada ja olla valmis erinevateks kriisiolukordadeks, olgu selleks tuisanud teed või teele kukkunud puud. Hädaolukorra seadusest tulenevalt on koostatud hädaolukorra lahendamise plaan, mis on kooskõlastatud Päästeametiga. Moodustatud on Lääne-Harju valla laiapõhjaline kriisikomisjon ning valitud on lepingupartnerid teede hooldustöödeks. Kriisiolukordades vastutab vald seaduse silmis eelkõige kohalike teede sõidetavuse eest, mis tähendab, et valla teed oleks igal aastaajal läbitavad ja ei oleks häiritud elutähtsate teenuste kättesaadavus. On oluline, et inimesed jõuavad tööle, lapsed kooli ja lasteada ning igapäevaelu kulgeks turvaliselt.

Kuidas teavitame elanikke kriisiolukorras?

Kriisi- ehk hädaolukorra puhul peab olema tagatud elanikkonnaga õigeaegne teavitamine. Vald on selleks puhuks juurutanud SMS-teavitussüsteemi. Sellega liitumiseks saab elanik Lääne-Harju valla kodulehel sisestada oma telefoninumbri. Kriisiolukorras saabub sellele numbrile kriisikomisjonilt teade või käitumisjuhised. Telefoninumbri sisestamine on vabatahtlik, kuid kutsun vallaelanikke üles oma telefoninumbrit sisestama, kuna see on kindel ja kiireim infokanal kriisiolukorras. Loomulikult kasutab omavalitsus vajadusel ka kõiki muid teavitamiskanalid.

Kriisiõppused – kellele ja milleks?

Valla kriisikomisjoni esimehena olen osalenud mitmel kriisiõppusel nii vaatlejana kui ka koostööpartnerina ehk mängijana. Kohaliku omavalitsuse esindajana osalesin Politsei- ja Piirivalveameti korraldatud lauapöörusel, kus kriisiolukorras tuli olla abiks Paldiski elanikkonnale evakueerimisel, milleks oli aega kaks tundi. Kogemus oli õpet-

FOTO: ANNELI LÄÄNE

Vallavanem Jaanus Saat osales Saksa Punase Risti korraldatud kriisiõppusel, kus evakueerimist vajas korraga 2000 elanikku Itzehoe linnast.

lik, sest välja tuli hulk ohu- ja kitsaskohti, millega ei osanud eelnevalt arvestada – näiteks kiire elanikkonna informeerimine, sotsiaalsete probleemidega isikutele transpordi korraldamine ka juhul kui kortermajade trepikodade ukseid on suletud.

Muuseas oli vaja mõelda, mida teha evakueeritud inimeste lemmikloomadega. Selline

“

Eestis peab

selle nimel veel

pingutama, et nii

Eesti Punases Ristis

kui ka Kaitseliidus

oleks rohkem

vabatahtlikke.

harjutusõppus tõi välja just teavitamise olulisuse ja erinevate koostööpartnerite kontaktide olemasolu ning läbimõeldud käitumisjuhised.

Koostöö Saksa Punase Ristiga

Tänu headele suhetele Saksa Punase Ristiga oli mul võimalus septembris osaleda nende korraldatud kriisiõppusel, kus evakueerimist vajas 2000 elanikuga Itzehoe linn, kus oli ka hooldekodu. Saksa Punasel Ristil on sellistes kriisiolukordades abiks suur hulk vabatahtlikke, kelle abi on hindamatu nii info jagamisel, psühholoogilise abi andmisel kui eluliste probleemide lahendamisel. Õppust külastas Schleswig-Holsteini liidumaa siseminister, kes oma kohalolekuga tunnustas õppuse korraldajaid ja vabatahtlikke. Eestis on selles valdkonnas arenemisruumi, peame pingutama selle nimel, et meil oleks rohkem vabatahtlikke nii Eesti Punases Ristis kui ka Kaitseliidus.

Koostöö Eesti Punase Ristiga

Eesti Punase Risti vabatahtlikuna oli mul võimalus osaleda augustis Soome Punase Risti koolitusel, mille eesmärk oli Läänemere regiooni õnnetusteks valmisoleku rühma liikmete väljaõpe suurõnnetuste, looduskatastroofide ja muude kriisiolukordade puhul. Koolitusele eelnes 35 tundi iseseisvat tööd ja testide lahendamist internetipõhiselt. Loengute ning ülesannete peale kulus 56 tundi ning tegeleti väga laia ringi temadega. Koolitusel osalesid veel Soome, Saksamaa, Leedu, Poola, Läti, Taani ja Rootsi Punase Risti esindajad.

Selle aasta novembrikuus korraldame Lääne-Harju vallas oma õppuse, kus testime vastutavate ametnike, kriisikomisjoni liikmete ja partnerite valmisolekut hädaolukorras, testime teabevahetust osapoolte vahel ning valmisolekut kriisikommunikatsiooni korraldamisel ja mõistmisel.

Nõudeliin – uuendus bussitranspordis

ajaleht@laaneharju.ee

» Alates septembrist on võimalik meie vallas sõita uutel bussiliinidel, mis ühendavad asulaid, mille vahel varemalt bussiuhendus puudus. Tänu bussiliini nr 110 pikendamisele saab nüüd ühistranspordiga Paldiskist Laulasmaale, Lohusallu ja Keila-Joale. Enamik uuendusi on teoks saanud õpilaste liikumisi arvestades.

Põhja-Eesti Ühistranspordikeskuse liiniplaneeria Karina Tröškina sõnul kasutas liini 110 septembris ca 2200 inimest. Statistika järgi oli kõige rohkem sõitjaid 6:10 väljumisel Paldiskist ja 14:45, 15:00 ja 17:20 väljumisel Keilast. Samuti on osutunud hästi kasutatavaks liinid P4 Klooga – Raudkotka – Põllküla keskus – Paldiski ja P5 Altküla – Padise – Vasalemma – Ämari – Paldiski. Need liinid on

seotud Paldiski koolidega, kuid ka tavaliselt võib neid kasutada. Uute liinide graafikute planeerimisel on keeruline arvestada kõikide reisijate liikumist, seda just väljaspool tööd- või koolipäeva. Seetõttu on liinidel 110, P4 ja P5 osad väljumised ainult ettetellimisel.

Mida tähendab nõudeliin?

Ettetellimisel nõudeliinid on: 110 Keila – Paldiski 22:00 väljumine Keilast tööpäeviti; P4 Paldiski – Klooga 16:05 reedel ja 17:00 esmaspäevast neljapäevani; P5 Vasalemma – Paldiski kell 12:36, Paldiski – Vasalemma kell 13:50, Paldiski – Risti kool kell 17:10.

Tellimuse esitamiseks tuleb võtta ühendust liini vedajaga hiljemalt sõidule eelneval päeval kell 18:00. Selleks:

- helista AS-i Hansabuss info-telefonile 5850 2775;
 - ütle oma nimi ja kontakttelefon, tellimuse kuupäev, liini number, peatuse nimi ja sõiduplaanijärgne aeg.
- Nõudeliini ettetellimisel kehtivad kõik tavapärased tingimused, soodustused ja pileti hinnad ning mingit eraldi tariifi ei ole.

Hansabussi avalike liinide ärijuht Karel Prikk usub, et mitmed nõudeliini väljumised võivad ka muutuda graafikujärgseks väljumisteks, kuna reisijate huvi nende vastu on olnud küllaltki suur. Näiteks buss 110 on väljunud septembris igal õhtul Keilast Paldiskisse.

Busside väljumisajad ja info nõudeliinide kohta on leitavad veebilehelt peatus.ee

Lisainfo:

www.ytkpohja.ee/laane-harju

Pae külas uus puhkekoht ja laste mängulinnak

Ilona Gilden

» Pae Külaselts MTÜ ehitab Kohaliku Omaalgatuse Programmi (KOP) toel Pae külla katusega varjualuse, mille all on tore istumispaik. Ehitusmaterjal läks maksma 1555,80 eurot, millest programmi vahendeid oli 1390 eurot. Katusealuse ehitas Eduard Gilden, kes tegi seda tasuta. Tänu ettevõtmisele on elanikel kena kohtumispaik. Pae Külaselts MTÜ tänab Lääne-Harju valda toetuse eest, millega valmis Pae kauplus-kohviku tagusele platsile mängulinnak Harry. Mängulinnaku rajas Tiptiptap OÜ. Ootame kõiki lapsi külla mänguväljakuga tutvuma ja lõbusalt aega veetma.

FOTO: ILONA GILDEN

Kohaliku omaalgatusena valmis Pae külas mänguplats.

TEATED

» Lääne-Harju vallavalitsus on algatanud 13.06.2019 korraldusega nr 374 detailplaneeringu Valkse külas Aru talu (katastritunnus 29501:007:1458) elamumaa kinnistul.

Planeeritav kinnistu paikneb Keila valla üldplaneeringu põhijoonise 2A põhjal tiheasustusalal, mille juhtotstarve on väikeelamumaa. Planeeritav ala piirneb põhjast, läänest ja lõunast Aru rohumaa maatulundusmaaga pindalaga 8,25 ha (katastritunnus 29501:007:0530), idas reformimata riigimaaga. Aru talu asub Valkse külas ja piirneb idas Keila linnaga. Planeeritava ala pindala on ligikaudu 1,4 ha. Detailplaneering on üldplaneeringu kohane.

Planeeritav ala külgneb kahe planeeringualaga: Valkse külas Aru I detailplaneeringuga (kehtestatud Keila Vallavalitsuse 14.10.2015 korraldusega nr 601, muudetud 28.10.2015 korraldusega nr 635) ja Keila linnas Aru detailplaneeringu alaga. Eelnimetatud detailplaneeringuid ei ole asunud ellu viima. Juurdepääs kinnistutele on kavandatud Valkse küla Pähklioru kinnistu detailplaneeringus ette nähtud transpordimaa ja Aru I detailplaneeringus kavandatud transpordimaa kaudu. Aru taluni viib olemasolev kruusakattega tee.

Planeeringu eesmärk on elamumaa krundi jagamine kolmeks krundiks. Planeeringu ülesanded vastavad planeerimisestuse § 126 lõike 1 punktidele 1–9 ja 11–13, 17. Detailplaneeringu algatamisel võimalike uuringute vajadus puudub.

Planeeringu materjalidega on võimalik tutvuda valla veebilehel www.laaneharju.ee.

Vasalemma metsas saab jõudu treenida

Aime Võsu
virgestusala rajamise projektijuht

» Vasalemma alevikus Tibula piirkonnas avasime 9. oktoobril avaliku jõuseadmetega virgestusala. Valitud jõuseadmed sobivad eri vanusegruppides inimestele ja nendel harjutades saab tugevdada oma keha erinevaid lihasgruppe. Ka on virgestusala piirnevale terviseraja lõigule paigaldatud täiendav saepurukiht, et lisaks jõutreeningule saaks teha liikumisharjutusi.

Virgestusala avasime nädistreeninguga, kus projekti meeskonnaliikmed ja kehakultuuri valdkonna asjatundjad Tõnis Org ja Madis Vaikmaa näitasid ette ja selgitasid iga seadme kasutamist. Kasulik oli teada saada, kuidas lihaseid rohkem ja vähem koormata, et mitte endale liiga teha.

FOTO: AADU VÕSU

Vasalemma virgestusala avamisel andsid asjatundjad juhendusi kehatreeninguteks.

Loodame, et rajatud virgestusala annab Vasalemma kogukonna liikmetele lisavõimalusi oma tervise eest hoolitsemiseks, värskes õhus treenimiseks ja

omavaheliseks suhtlemiseks looduse keskel.

Virgestusala rajati Leaderi projektitoetusega, mille omaosaluse katab Lääne-Harju vald.

OHTLIKE ASBESTIJÄÄTMETE KOGUMISRINGID

NB! Vajalik eelregistreerumine!

26. OKTOOBRI KEILA PIIRKONNAS:

10.00–10.20 Karjaküla spordiväljak
10.30–10.50 Keila-Joa küla keskus
11.00–11.20 Laulasmaa kooli parkla
11.30–11.50 Kloogaranna Ranna tn parkla
12.10–12.30 Klooga pood Aedlinna teel
12.45–13.05 Lehola vana pood
13.20–13.50 Ohtu küla kiigepplats

27. OKTOOBRI PADISE PIIRKONNAS:

10.00–10.20 Änglema, endise Puuna kaupluse parkla
10.35–10.55 Harju-Risti, MEIE kaupluse parkla
11.05–11.25 Pae kaupluse parkla
11.40–12.00 Audevälja bussipeatus
12.10–12.30 Padise katlamaja
12.45–13.05 Madise endine töökoda

27. OKTOOBRI VASALEMMA PIIRKONNAS:

10.00–10.20 Vasalemma raudteejaam
10.35–10.55 Vasalemma kool
11.05–11.25 Rummu Sireli 14
11.40–12.00 Ämari garaažid

Info ja registreerimine tel. 679 0608

12.–27. oktoobrini toimub muuseumidevaheline festival „**Avatud mänguväljad**“.

Amandus Adamsoni Ateljeemuuseum ootab festivali raames lapsi ja noori 26. oktoobril kell 16.00 **savivoolimise töötuppa**. Osalustasu 2 eurot.

16. novembril kell 16.00 Amandus Adamsoni sünniaastapäeva tähistamine Pisiplastika töötuba, juhendab keraamik Rave Puhm Toimub Lääne-Harju Valla Raamatukogus Registreerimine: amandusadamson@hmk.ee või 674 2013

Muuseumi galeriihoones on oktoobri lõpuni avatud ajalooliste fotode näitus „**Oma maa omenakukka – ingerisoomlaste 100 aastat**“. Näituse koostaja on Taisto-Kalevi Raudalainen.

SÜGIS RISTI KOGUDUSES HARJU-RISTIL

Jumalateenistused Risti kirikus kuu 2. ja 4. pühapäeval:

P, 27. oktoobril kl 13 jumalateenistus;
P, 10. novembril kl 13 isadepäeva jumalateenistus;
P, 24. novembril kl 13 kirikuaasta viimane pühapäev, surnute mälestuspüha jumalateenistus.

AVATUD PIIBLIRING kuu esimesel reedel, 1. novembril ja 6. detsembril kl 18.30 kogudusemajas.

LASTEKLUBI kuu 2. ja 4. pühapäeval kl 13 kogudusemajas. Ootame lapsi vanuses 4–11. Töö toimub kahes rühmas. Esimene kohtumine 27. oktoobril!

Ootame appi **SÜGISTALGUTELE** Risti kirikaia laupäeval, 26. oktoobril kl 10–15.

SÕBRA TUBA avatud Risti vanas koolimajas N 11–14 ja L 11–16, muul ajal kokkuleppel tel. 5344 8571. Teise ringi riided, jalanõud, majapidamistarbed – nii tuua kui viia.

Julgustame ühendust võtma, kui mõtlete laste ristimisele, kihlusele või laulatusele.

www.ristikirik.ee

EELK Paldiski Nikolai kogudusel on hea meel kutsuda kõiki meie koguduse

HEATEGEVUSLIKULE ADVENDILAUPÄEVA LAADALE

laupäeval, 30. novembril kl 12.00–15.00

Kõik laadal pakutav on meie endi koguduseliikmete kätetöö. Laada müügitulu läheb koguduse muusikatöö heaks.

Kostitame kõiki glögi ja piparkookidega.

Tule Sinagi ja ära unusta sõpru kaasa võtta!

EELK Paldiski Nikolai kirik, Mere 12, Paldiski

Kaitseväge ja Kaitseliidu ühisõppus

26. – 28. oktoober 2019
Ämari lennubaas
ja selle lähiümbrus

! Päevasel ajal võidakse kasutada imitatsiooni- vahendeid!

Õhuväe teavitusspetsialist: Sigrīd Pukk
Tel 5679 4408

EESTI KAITSEVÄGI

MAANTEEMET KOOS
OÜ AUTOSÕIT
KORRALDAVAD
25. OKT KL 10.00

LIIKLUSLOENG
EAKATELE

PADISE RAHVAMAJA SAALIS

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET

PÕHJA PREFEKTUUR, LÄÄNE-HARJU PIIRKONNAGRUPP

	Vastuvõtuaeg	Kontakttelefon
Piirkonnapolitseinik Otto Grünberg otto.grynberg@politsei.ee	Kolmapäev : 10:00 – 12:00 <i>aadressil Rae 38, Paldiski</i> Neljapäev : 10:00 – 12:00 <i>aadressil Keskväljak 8a, Keila</i>	612 4597 612 4532
Piirkonnapolitseinik Alle Kask alle.kask@politsei.ee	Kolmapäev : 10:00 – 12:00 <i>aadressil Rae 38, Paldiski</i> Neljapäev : 10:00 – 12:00 <i>aadressil Keskväljak 8a, Keila</i>	612 4562 612 4596
Noorsoopolitseinik Liina Soodla liina.soodla@politsei.ee	Kokkuleppel	612 4561 Paldiski 612 4534 Keila
Piirkonnavanem Mart Meriküll mart.merikyll@politsei.ee	Kolmapäev: 13.00 – 15.00 <i>aadressil Keskväljak 8a, Keila</i>	612 4501

Lähim politseijaoskond: Rahumäe tee 6/1, Tallinn, 24/7 telefon: 612 5710

Lähim konstaablijaoskond: Keskväljak 8a, Keila, tööpäeviti 09:00 – 17:00 telefon: 612 4510
Isikut tõendavate dokumentide väljastamine esmaspäevast reedeni kell 09:00–17:00 (paus 12:30–13:00)

infotelefon: 612 3000 hädaabi: 112 www.politsei.ee

HEI NOORED !

LASTEKOOR

OOTAB LAULJAIID
VANUSES 9 -15 AASTAT

PROOVID TOIMUVAD ALATES
11.OKTOOBRI
REEDETI
KL 15.00 - 16.15
PADISE RAHVAMAJA SAALIS

DIRIGENT MARGE MATSON

OLETE KÕIK VÄGA OODATUD :)

ERAKUULUTUSED

Autode kokkuost! Ostame kõiki sõidukeid ja töomasinaid! Võib pakkuda remonti vajavaid ja seisvaid sõidukeid! Sõiduk ei pea olema arvel, ülevaatusega ja kindlustusega! Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vanane!
Tel 54 575 055

Ehitustööd: majad vundamendist katuseni, remonttööd.
Tel 5608 6184

Fekaalivedu, kogumiskaevude tühjendus! Helista ja küsi pakkumist tel 53 468 430

Hooldatud korstnad ja küttekolded tagavad Teie kodu tuleohutuse.
Korstnapühkija tel 53330556
OÜ Korstnahooldus

Jurist Peeter Malve õigusalaselt teenused ja kohtuesindus. Vastuvõtt Padsisel.
Tel 5029197, info@amantese.ee, www.amantese.ee

Korstnapühkimistööd (nõuetekohane akt)
tel 5040875

Kasutatud autode kokkuost. Ostame kõiki sõidukeid. Korras, rikkega, ülevaatusega.
Tel 58190200
autohoov@gmail.com

Korstnapühkija Tallinnas ja Harjumaal. Teeme küttesüsteemid puhtaks ja ajame paberid ka korda! Uuri lisaks
www.lõõr.ee või
tel +372 5821 6554

Korstnapühkija ja pottsepa teenused, ohtlike puude/okste langetamine, viljapuude lõikamine, muruniitmine (trimmeriga), heki lõikamine ja pügamine. Tel +372 5348 7318, e-post igor@inkteenused.ee

Uus 3x5m puukuur, koos paigaldusega alates 1500.-
Tel 55 604 804

Järgmine Lääne-Harju valla leht ilmub 19. novembril.

Ohtlike puude raie, puujäätmete äravedu, kändude freesimine jms.
Tel 5229628
info@puuvestja.ee

Müüa soodsalt Lääne-Harju vallas, Tõmmiku külas, Aarnamäe karjääris liiva, sõelutud ja sõelumata mulda, transpordivõimalus.
Tel 56 564 103,
e-mail: pallem@gmail.com

Kuiv okaspuu al 55 €, kask al 65 €; toores kask al 55 €/rm, okaspuu al 42 €/rm. Pikkus 30, 40, 50 cm. Vedu 6-7 rm kaupa.
Tel 516 4278

Kutsetunnistusega korstnapühkija, tehtud tööde kohta akt.
Tel 56890125,
e-post: kuldnoop@gmail.com

Kõdusõnnik, sõelutud muld, killustik, graniitkillustik, freesasfalt, liiv. Müük veoga: väikeveod.ee Tel. 5015992

Langetame ja hooldame puid just Teie piirkonnas. Leiame koos lahenduse! Meid saab kätte 56263857
www.puumehed.ee

Müüa tugevad kasutatud kummimatid, sobivad kuuridesse, garaazidesse, platsidele, hobusetalli bokside, lahoonetesse jne. 90 x 90 cm, paksus 1 cm. 5-7eurot tükk.
5370 7039, dvora@hotmail.ee

Magus mesi Padise niitult! 0,5l purk/700g hind 5,50 eur purk. Toon mee tasuta koju kätte.
Helista 51 91 61 71

Õhksoojuspumba paigaldus ja hooldus, hind 150 €. Sertifikaadiga paigaldaja Kalev Lepistu.
Lisainfo tel 5656 2191

Paldiski Muusikakool kutsub keelpillimängijaid osalema keelpilliorkestrisse

Oled teretulnud olenemata mängutasemest ja vanusest
Proovid toimuvad laupäeviti algusega kl 11.00
Paldiski Muusikakoolis, Rae 56

Võta julgelt ühendust:
Marilys-Mirjam Kurg,
keelpilliorkester@pm.edu.ee või tel. 569 82345

- Ehitiste seadustamine
- Kasutuslubade taotlemine
- Projektid
- Auditid
- Mõõdistused

+372 5699 3014
info@ehitusdokument.ee
www.ehitusdokument.ee

EUGENE & SAM GARAGE INC.
MOOTORTEHNIKA
REMONT | HOOLDUS | KEEVITUSTÖÖD

E-R 09-18
L Kokkuleppel

Paldiski,
Tallinna mnt 40

Sõidukite, kaubikute, väike veokite:
* Hooldus ja remont
* TÜV-le ettevalmistus
* Mehaanika, veermiku ja alusvankri remont
* Auto diagnostika, elektri ja keevitus tööd

AUTODE KOHALETOIMETAMINE
Aleksandr 5563 8963 | Jevgeni 5552 8973 | info.esgarage@gmail.com

KEILA HALDUS Info 53 442 444 / info@keilahaldus.ee / www.keilahaldus.ee

Keila Haldus OÜ pakub korteriühistutele
haldus- ja hooldusteenust
ööpäevaringset avariiteenust (56 21 444)
raamatupidamist
sise- ja väliskoristust, muruniitmist

Avaldame kaastunnet
Irina Soldatovale
poja Gleb Soldatovi
kaotuse puhul

Kollegid Eesti Punase
Risti Tallinna seltsist

Südamlik kaastunne
Jelena Nikitina kalli isa
Vladimir Bõkovski
kaotuse puhul.

Tagalapatlajoni
isikkoosseis

LEONHARD PROJEKT

projektist lubadeni
Ehitusprojektid
Kasutusload
Ehitise seadustamine
Projekteerimise juhtimine

Tel 5608 6184 / info@l-projekt.ee
facebook.com/leonhardprojekt/

TERA
Elektritööd

Elektripaigaldise käit
Päikeseelektrijaamad
ATS hooldus

TERA AS info@tera.ee
503 5222
www.tera.ee

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA

- Katuste pesu ja värvimine
- Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- Katus säilib kauem ja maja saab värske välisilme
- Küsi hinnapakkumist:

tel. 53 329 176
info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

• PSÜHHOLOOGILINE NÕUSTAMINE
• INDIVIDUAALNE- JA PERETERAAPIA
• LOGOPEEDILINE KONSULTATSIOON JA TERAAPIA
• ISIKSUSE, VÕIMEKUSE JA KUTSESOBIVUSE TESTID
• LÖDVESTUSMEETODID

VÕTA MEIEGA ÜHENDUST JA LIIGUME ÜHESKOOS EDASI!

TOETUS
NÕUSTAMISKESKUS

MTÜ TOETUS
Keskväljak 10
Keila linn

Registreeri vastuvõtule:
+372 5300 8635 • +372 5341 0543
toetus@toetus.ee • www.toetus.ee

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

us

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

06.november alates 10.00

KLOOGA
KULTUURI- JA NOORTEKESKUSES

etteregistreerimine
telefonil **505 7252**
*kuivasilmatest
*silmarõhu mõõtmine

Silmaade kontroll 15€, prillistjale TASUTA!

STIHL **MIS SA PÜHID? PAREM PUHU VÕI IME!**

Suur valik lehpuhureid ja -imureid koju või profile!

HINNAD ALATES **119.-**

* Akutoitega, bensiinimootoriga, seljaskantavad

HOOLDUSKAMPAANIA „STIHL ANNAB TASUTA“ 01.10 – 30.11.2019

AiaTäht
AIA- PARGI JA METSATEHNICA

SAKU: Tehnika 7, tel: 5324 4296
PEETRI: Tuleviku tee 10, tel: 5558 5709
E-R 9 – 18 ja L 10 – 13 www.aiaht.ee

TEHNIKAKESKUS.EE
müük • hooldus • remont • rent

Toome Sinu muruniiduki, murutraktori ja trimmeri ise hooldusesse!

Lääne-Harju vallas edasi-tagasi transport alates **10 EUR**

Kampaaniainfo: tel: 51 900 402
www.tehnikakeskus.ee

HOOLDUS-KAMPAANIA